Avlsrådsmøte 16. juni 2025

mandag 16 juni 2025, 10:00 - 15:00

TEAMS

Deltakere

Styremedlemmer

Tom Idar Kvam (Leder i Avlsrådet), Jon Roar Grøstad (Region Sør-Øst), Per Johan LYSE (Region Sør-Vest), Per-Joar Os Nesthun (Region Øst), Thomas Johansen (Region Nord), AUDUN TILLER (Region Midt), Mons Kjetil Vevle (Region Vest), Torleiv Straume (Ungdomsrepresentant), Håvard Helgeland (Styret i NSG), Ronald Slemmen (Styreleder i NSG), Gunnar Klemetsdal (NMBU), Solveig Horve Bergsholm (KLF), Terje Bakken (Norilia), Martin Opheim Gløersen (Avlsrådgiver i NSG), Henriette Berg Olsen (Avlsforsker i NSG), Inger Anne Boman (Avlsforsker i NSG), Shahram Bahrami (Forsker i NSG), Ragnhild Bleken Rud (Driftsleder Staur), Maren-Helene Rud (Sauekontrollen), Jette H. Jakobsen (Avlsforsker i NSG, sekretær for Avlsrådet)

Møteprotokoll

22. Godkjenning av innkalling og sakliste

Beslutning

Jette H. Jakobsen

Innkallingen

Dato for junimøtet og foreløpig sakliste ble bestemt på Avlsrådsmøtet 20.-21. mars, 2025. Oppdatert sakliste ble sendt til Avlsrådet 21. mai.

Saksmappa

Saksmappa ble sendt ut 9. juni 2025.

Vedtak

Innkallingen og saklista godkjennes.

Rogaland Sau og Geit ønsker at saksmappen sendes ut minst 14 dager innen møtet. Dette for å gi mulighet for diskusjon av sakene i Avlsutvalget og for å komme med innspill på sakene til regionsrepresentanten.

Sak 22 - Innkalling og sakliste.pdf

23. Væreringene

This file is sealed with a digital signature.
The seal is a guarantee for the authenticity of the document.
Document ID:
34C6FDAC52B1417C8B910AA86D8DF322

Confidential, Owen, Ingrid Robertsen, 26.08.2025 14:04:20

23.1. Spørreundersøkelse om drift og økonomi i ringene – status

Diskusjon

Tom Idar Kvam

Bakgrunn

På Avlsrådsmøtet i mars (sak 11.1/2025) presenterte Tom Idar status på spørreundersøkelsen om drift og økonomi i ringene. På dette møte vil han gi en oppdatert status for undersøkelsen og diskutere videre framdrift.

Fra møtet

66 ringer har nå svart på spørreskjemaundersøkelsen.

Sauekontrollen har gjort et uttrekk på antall NKS-værer av 2023-årgangen med offisiell indeks som har vært brukt i besetninger i Sauekontrollen som voksen vær. 1397 NKS-værer av 2023-årgangen fikk offisiell indeks, men bare 704 av disse værene ble brukt i besetninger i Sauekontrollen i enda et år. Med andre ord må et vesentlig antall av de granskede værene være døde eller solgt til besetninger utenfor Sauekontrollen. Det er antakelig store regionale forskjeller i marked for gransket vær. Erfaringer fra Avlsrådet indikerer at det er lettest å selge de med høy indeks, og nest lettest de med lav indeks. Sistnevnte til kjøpere som ønsker en smittesikker, trygg, god og billig voksen vær som funker.

Informasjon om region og indeks på værene som ikke ble solgt bør inkluderes i undersøkelsen. Dette for både å klarlegge regionale forskjeller og for å klarlegge hvilken indeks-gruppe av værene som ikke ble solgt.

En mulighet er at ringene kan granske så mange værer de ønsker, men at NSG setter krav til hva det betales granskingstilskudd for. Dette for å sikre en viss kvalitet på værene det betales tilskudd til.

Vedtak

Videre planer for bruk av resultatene fra spørreskjemaundersøkelsen presenteres på NSG sitt representantskapsmøte i oktober

Sak 23.1 Spørreundersøkelse om drift og økonomi i ringene – status.pdf

23.2. Oppdatert detaljert regelverk for væreringene

Orientering

Martin Opheim Gløersen

Detaljert regelverk for væreringene er oppdatert. Endringene har stort sett liten praktisk betydning. Utkastet til regelverket ligger vedlagt.

Fra møtet

Det ble diskutert om O-indekskravet skulle gjelde når væren får offisiell indeks, og ikke når den blir satt inn som prøvevær (slik det har vært tidligere), men det var enighet om å fortsette med krav ved innsett som prøvevær.

Det ble også diskutert om modellen for tildeling av granskningstilskudd skulle endres for i høyere grad premiere værer med høy indeks. Dette skulle gjøres med en reduksjon i grunntilskudd og en økning i indekstillegget, og dermed gi en annen fordeling av den totale summen utbetalt som granskingstilskudd. Det ble også diskutert om grensen for indekstillegg skulle økes fra 115 til 120, og om indekstillegget skulle økes fra 40,- kr per indekspoeng til 50,- kr per indekspoeng.

Vedtak

Avlsrådet anbefaler Styret at indekstillegget til avkomsgransking endres fra 40,- kr per indekspoeng over 115 til 50,- kr per indekspoeng over 115. Den økte kostnaden til indekstillegg tas fra grunntilskuddet til avkomsgransking. Endringen inkluderes i avsnitt 7.9 i detaljert regelverk for væreringene.

This file is sealed with a digital signature.
The seal is a guarantee for the authenticity of the document.
Document ID:
34C6FDAC52B1417C8B910AA86D8DF322

Confidential, Owen, Ingrid Robertsen, 26.08.2025 14:04:20

Avlsrådet anbefaler Styret at den oppdaterte versjonen av detaljert regelverk for væreringene vedtas med rettelsene framkommet i møtet.

Sak 23.2 Oppdatert detaljert regelverk for væreringene_300725.pdf
Detaljert regelverk for væreringene 2025_Utkast.pdf

23.3. Status på digital løsning for dokumentasjon av flytting av værer i ring i Sauekontrollen

Orientering

Maren-Helene Rud

Bakgrunn

For å møte offentlige regelverk og dokumentasjonskrav ved flytting av værer i ring, har Sauekontrollen jobbet med en digital løsning. Denne skal nå være ferdig utviklet og klar til bruk til paringssesongen 2025. Løsningen gir oversikt over værenes plassering innenfor ringen og lager automatisk transportdokument for registrerte flyttinger. Besetningene får også tilgang til et digitalt egenerklæringsskjema, med varsler om eventuelle oppdateringsbehov slik at skjemaet ikke er eldre enn syv dager når dyrene flyttes.

Fra møtet

Maren-Helene viste demo på møtet. Den ser ut til å oppfylle behov for og krav til dokumentasjon for flytting av værer i ring. Det gjenstår noe testing og småplukk og løsningen er enda ikke lansert til saueprodusentene, men den skal være klar til høsten 2025.

Det ble diskutert om Sauekontrollen sin digital løsning for dokumentasjon av flytting av værer i ring skulle presenteres for Mattilsynet.

Vedtak

Martin tar i samråd med Maren-Helene kontakt til Mattilsynet for å få i stand et møte der Sauekontrollen sin digitale løsning for dokumentasjon av flytting av værer i ring presenteres.

Sak 23.3 Status elektronisk løsning for registrering av flytting av værer i ring.pdf

24. Kåring

24.1. Kåringssesongen

Orientering

Martin Opheim Gløersen

Under finner dere sentrale datoer for kåringssesongen 2025.

- Åpne for innmelding til kåring: tirsdag 2. september
- Første kåringsdag: lørdag 13. september
- Siste kåringsdag: fredag 31. oktober

Vedtak

Avlsrådet godkjente den overordnede tidsplanen for kåringssesongen 2025.

Sak 24.1-24.4_Kåring.pdf

This file is sealed with a digital signature.
The seal is a guarantee for the authenticity of the document.
Document ID:
34C6FDAC52B1417C8B910AA86D8DF322

Confidential, Owen, Ingrid Robertsen, 26.08.2025 14:04:20

24.2. Det generelle kåringsregelverket for 2025

Orientering

Martin Opheim Gløersen

Regler for kåring av værlam utarbeides av administrasjonen, vedtas i Avlsrådet for sau og godkjennes til slutt i Styret i NSG. Reglene gjennomgås hvert år før kåringssesongen starter. Regelverket er ganske «overordnet», og det er som regel små endringer fra år til år. Men årstallet skal endres, slik at det ikke er noe tvil om hva som er gjeldende regelverk.

Kåringsreglene finner du på NSG sine hjemmesider www.nsg.no > Fagområder > Sau > Kåringsreglene 202x

Administrasjonen har foreslått et nytt punkt til kåringsreglene:

§ 11 Utestengelse fra kåring

Dersom en produsent beviselig jukser bevisst ved å registrere uriktige opplysninger om lamma kan NSG nekte produsenten å delta på kåring i inntil to sesonger.

Fra møtet

Import av livdyr og etterfølgende krav til karantene fra kåring ble diskutert i Avlsrådet i sak 21/25 i mars 2025. Vedtaket fra marsmøtet var at saken skulle opp igjen på junimøtet. Avlsrådet var enige om at karantenekravene for å stille på kåring er tilstrekkelig beskrevet i paragraf 2 i gjeldende kåringsregelverk og saken anses derfor som avsluttet.

Det ble under dette punktet behandlet en sak fra raselaget for fuglestabroket og blæset om et tilfelle på kåring der det var usikkerhet om en svart flekk var i ullfellen eller ikke.

Vedtak

Kåringsansvarlig i fylket rapporterer til administrasjonen i NSG, som fatter vedtak om eventuell utestengelse.

Avlsrådet godkjente administrasjonens foreslåtte endringer til kåringsregelverket.

Martin avklarer med raselaget for fuglestadbrogete og blæset sau angående tydeligere beskrivelse i rasespesifikke kåringsregler av når en svart flekk anses som en del av ullfellen eller ikke.

Martin sjekker om definisjon av ullfell er tilstrekkelig tydelig beskrevet i det generelle kåringsregelverket.

Kaaringsregler_verlam_generelt_2025_Utkast.pdf

This file is sealed with a digital signature.
The seal is a guarantee for the authenticity of the document.
Document ID:
34C6FDAC52B1417C8B910AA86D8DF322

Confidential, Owen, Ingrid Robertsen, 26.08.2025 14:04:20

24.3. Dommerinstruks

Orientering

Martin Opheim Gløersen

Dommerinstruksen oppdateres hvert år, minimum med årstallet den gjelder for.

Dommerinstruksen finnes på NSG sine hjemmesider www.nsg.no > Fagområder > Sau > Kåringsreglene 202x

Avlsavdelingen har ingen forslag til endringer i dommerinstruksen annet enn endring av årstallet fra 2024 til 2025.

Fra møtet

Avlsrådet stiller spørsmål til hvorfor andel marg i ullen øker selv om det fokuseres på det i avlsarbeidet. Det var også spørsmål om det er bedre å ta prøven på siden av dyret, i stedet for på krysset som vi gjør i dag. Det er siden som utgjør det meste av ullfellen, men det er lettere å finne marg i prøven fra krysset. Spørsmålet handler om hvilken fenotype som er best med tanke på avlsarbeid. Tester vi på siden, vil flere værer slippe igjennom, og dette er kanskje ingen god idé når andel marg øker i populasjonen. Hvis det er en miljøeffekt som gjør at det er mer marg i ullprøven på krysset, er det like greit å teste på siden. Kanskje fanger vi opp mer genetisk her? Det ble diskutert om vi skal prøve å teste ullprøver fra siden i ett år for å samle data. Hadde vi hatt et par tusen observasjoner av både fra siden og fra krysset, kunne vi regnet på arvegrad for egenskapene og korrelasjon mellom dem. Per i dag er det mye synsing. Gruppa er delt. På bakgrunn av at gruppa var delt og ønsket mer fakta, ble det besluttet inntil videre å fortsette med uttak av ullprøvene på krysset.

Vedtak

Ingen endring i dommerinstruksen

24.4. Rasespesifikke kåringsregler

Beslutning

Martin Opheim Gløersen

Det er kun to raselag som har meldt inn endringer til de rasespesifikke kåringsreglene

- **Steigar:** Liten endring i rasebeskrivelse.
- **Fuglestadbrogete og blæset sau:** Ønsker krav om kåra far. Foreslås godkjent, da antallet værer som kåres med ukåret far de siste åra, er svært lavt.

I tillegg er det kommet inn forslag til endring i bedømmingen av farga spæl. Dette diskuteres i møtet.

Fra møtet

OK å ta bort det som handler om kjøttfylde fordi spælsauen ikke er en kjøttrase. Øvrige forslag til endringer i bedømmingen av farga spæl bør diskuteres med raselaget av farget spælsau.

Vedtak
Endringsforslagene for steigar, fuglestadbrogete og blæset sau godtas.

Martin tar kontakt med raselaget til farget spælsau for å gå igjennom rasespesifikke kåringsregler innen kåringssesongen 2026.

Farger og Mønstre 21. Farga Spæl.pdf
Farget spæl - ring 159.pdf
Framlegg til endring av regelverk for kåring av farga spælsau-.pdf
Kåring_fuglestad_og_blæs.pdf

This file is sealed with a digital signature.
The seal is a guarantee for the authenticity of the document.
Document ID:
34C6FDAC52B1417C8B910AA86D8DF322

Confidential, Owen, Ingrid Robertsen, 26.08.2025 14:04:20

24.5. Innsamling av bilder på kåring 2025

Diskusjon

Tom Idar Kvam

Bakgrunn

For best mulig standardisering av kåring over hele landet, er det viktig med kontinuerlig videreutdanning av dommerkorpset. Administrasjonen planlegger å utarbeide opplæringsmateriell, og trenger bra bilder av alle raser til formålet. Opprinnelige plan var at bildemateriale skulle samles inn på kåringssjå høsten 2024. Begrenset materiale ble sendt inn i 2024. Dette kan skyldes den krevende Blåtungesituasjonen i sør, hvor kåringene i 2024 i stor grad ble gjennomført som gårdskåringer.

Tom Idar la fram forslag til plan for innsending av bildemateriale høsten 2025.

Fra møtet

Bildene samles inn høsten 2025. Det er viktig med en tydelig beskrivelse av hva hvert enkelt bilde viser, og det er viktig å få fram både hva som er bra og hva som er dårlig. Beskrivelsen sendes inn sammen med bildet. Bildene tas av kåringsdommerne. Det er viktig å tydeliggjøre hva vi ønsker bilde av fra de enkelte rasene og at oppgavene fordeles på kåringssjå avhengig av hvilke raser som det vanligvis stilles dyr av på sjået. Bildene sendes til saueavl@nsg.no.

Vedtak

Bilder til opplæring av kåringsdommere samles inn høsten 2025. En tydelig beskrivelse av hva hvert enkelt bilde viser må følge med bildet og sendes til saueavl@nsg.no. Det må tydeliggjøres hva vi ønsker bilde av fra de enkelte rasene og at oppgavene fordeles på kåringssjå avhengig av hvilke raser som det vanligvis stilles dyr av på sjået.

Sak 24.5 Innsamling av bilder på kåring 2025.pdf

This file is sealed with a digital signature.
The seal is a guarantee for the authenticity of the document.
Document ID:
34C6FDAC52B1417C8B910AA86D8DF322

Confidential, Owen, Ingrid Robertsen, 26.08.2025 14:04:20

24.6. Endringer i kåringsskjemaet

Henriette Berg Olsen

I sak 29.6 i junimøtet i 2024 ble Avlsrådet oppfordret til å komme med ønsker til en eventuell endring av kåringsbeviset. Nedenfor følger liste over endringene som ønskes, og hvordan vi tenker disse kan imøtekommes:

1. O-indeksen må tydeliggjøres:
    - Løses enkelt med fet skrift for O-indeksen.
2. Hvorvidt egen gentest inngår i indeksberegningen (GTI):
    - Hvorvidt egen gentest er brukt i indeksberegningen, og evt. dato for denne, foreslås på nytt skjema. For raser som ikke har GS foreslår vi informasjon om hvorvidt dyret er gentestet og dato for en eventuell farskapstest.
3. Bekreftet farskap og/eller morskap:
    - Vi foreslår at feltet for slektningenes mutasjoner, som i dag kan stå tomt, i stedet fylles ut med teksten «ikke testet» når slik testing ikke er gjennomført.
4. Alle delindeksene som inngår i O-indeksen:
    - Utvikleren sitter ikke på informasjon om hvilke delindekser som inngår i O-indeksen til de ulike rasene til enhver tid. En forenklet regel om at alle delindekser som vises for rasegruppen, også skal inngå på kåringsbeviset, vil kreve mindre oppfølging. For eksempel vil delindeksene for søyevekt og speneantall vises på kåringsbeviset for NKS, selv om disse foreløpig ikke inngår i O-indeksen. Delindeksene kan likevel være relevante og interessante for kjøpere av kåra værer.
5. Alle mutasjonene:
    - For å gjøre plass til alle delindekser og mutasjoner må dagens indeks- og mutasjonstabell nederst på kåringsskjema splittes: En tabell med mutasjoner og en med indekser. Da vil vi ha plass til eventuelle nye mutasjoner og flere delindekser enn vi har i dag.

I tillegg til det overnevnte, foreslår vi to ytterligere endringer:

6. Tydeliggjøre hvilken informasjon som hentes fra Sauekontrollen ved kåringstidspunktet, når disse dataene er hentet, og at informasjonen ikke oppdateres på kåringsbeviset i etterkant:
    - Markere informasjonen det gjelder med fotnote som beskriver dette.
7. Endre navn på delindeksene slik at de samsvarer med navnene i avlsdatabanken:
    - «Kjøtt» kan f.eks. hete «Slaktekl».

En ny utvikler er ansatt for å bygge opp en moderne avlsdatabank, og han starter i stillingen 1. september. På bakgrunn av dette vurderer vi det som lite hensiktsmessig å bruke ressurser på konsulenttjenester for å utvikle et nytt kåringsbevis allerede før årets sesong. Det nye avlssystemet vil ta tid å få på plass, men vi håper at den nye utvikleren kan gjøre nødvendige justeringer i det eksisterende systemet før neste sesong.

Et forslag til nytt kåringsbevis vil bli presentert på Avlsrådsmøtet. Diskusjonen vil fokusere på hvilke endringer som er mest hensiktsmessige.

Fra møtet

Sikkerheter på indeksen regnes inntil videre på alle dyr i ring-kjøringen. Det vil derfor være kårede værer som ikke får sikkerhet på O-indeksen sin. Det er et ønske fra medlemmer i rådet om å få sikkerheter på alle kårede værer. Administrasjonen tar ønsket med videre, men det er på nåværende tidspunkt usikkert når et utviklingsprosjekt på sikkerheter på alle dyr i totalkjøringen kan finne sted.

Det er et ønske fra ring 159 om at innavlsprosenten i dyret står på kåringsskjemaet.

Det ble gjort oppmerksom på at det er uhensiktsmessig å selektere på innavlsprosenten.

I forbindelse med programmeringen av ny avlsdatabank undersøker Administrasjonen mulighetene for inkludering av innavlsprosenten i dyret på kåringsbeviset.

Vedtak

This file is sealed with a digital signature.
The seal is a guarantee for the authenticity of the document.
Document ID:
34C6FDAC52B1417C8B910AA86D8DF322

Confidential, Owen, Ingrid Robertsen, 26.08.2025 14:04:20

Endringer til kåringsskjemaet utsettes til programmeringen av ny avlsdatabank.

Sak 24.6 - Nytt kåringsbevis.pdf

25. Seminsesongen på sau 2025

25.1. Tidsplanen for inntaket

Orientering

Martin Opheim Gløersen

Seminværene kjøres inn til Staur i uke 35, slik som tidligere år. Planen er at alle dyr skal være på plass på seminstasjonen innen 1. september, slik at karantenen kan starte da.

Indeksværene blir valgt ut med grunnlag i S1-indeksen, som publiseres 23. juli.

Informasjon om hvilke værer som er med i den avsluttende fasen av inntaket blir sendt ut til eierne/ringene med seminværkandidater, senest 1. august.

Vedtak

Avlsrådet tok tidsplanen for seminværinntaket til orientering

Sak 25.1-25.4 Seminsesongen.pdf

This file is sealed with a digital signature.
The seal is a guarantee for the authenticity of the document.
Document ID:
34C6FDAC52B1417C8B910AA86D8DF322

Confidential, Owen, Ingrid Robertsen, 26.08.2025 14:04:20

25.2. Blåtungetesting av seminværkandidater

Orientering

Martin Opheim Gløersen

I henhold til «Forskrift om tiltak for å begrense spredningen av blåtunge hos drøvtyggere», **§ 4. Krav til dyr som flyttes ut av tiltakssonen**, må alle værene som skal flyttes ut av tiltakssonen holdes innendørs i 15 dager før flytting, og teste negativt på PCR-test for blåtungevirus tidligst på den 15. dagen etter at dyret ble satt innendørs.

Det betyr at alle seminværene som kommer fra tiltakssonen må overholde dette kravet, og må i praksis holdes innendørs fra starten av august. NSG dekker prøvetakingen i felt. Eiere av seminværkandidater fra småraserne, og alle væreringene, i tiltakssonen får informasjon om dette, slik at de er klar over hvilke krav som gjelder.

Det er på nåværende tidspunkt ikke planer om testing i felt for blåtungevirus av kandidatene som kommer fra områder utenfor tiltakssonen

Alle seminværene og underlagssøyene vil testes for blåtungevirus etter å ha stått på seminstasjonen i minst 15 dager, og i god tid før tappingen starter.

Dersom det skjer vesentlige endringer i blåtungesituasjonen/regelverk omkring blåtungevirus, før inntak på seminstasjonen, vil administrasjonen sikre at vi følger regelverket slik at seminværinntaket blir så trygt som mulig med tanke på smitterisiko. Avlsrådet vil holdes oppdatert dersom det gjøres endringer i rutinene utover det som er beskrevet her.

Tiltakssonen inneholder følgende kommuner:

Rogaland:
Utsira, Haugesund, Tysvær, Vindafjord, Bokn, Karmøy, Sauda, Suldal, Stavanger, Hjelmeland, Strand, Kvitsøy, Randaberg, Sola, Strand, Hjelmeland, Sandnes, Gjesdal, Klepp, Time, Hå, Bjerkreim, Eigersund, Sokndal og Lund.

Agder:
Flekkefjord, Farsund, Lyngdal, Kvinesdal, Sirdal, Åseral, Bygland, Evje og Hornnes, Åmli, Hægebostad, Lindesnes, Kristiansand, Vennesla, Iveland, Birkenes, Lillesand, Grimstad, Arendal, Froland, Tvedestrand, Risør, Vegårshei og Gjerstad.

Telemark:
Kragerø, Drangedal, Nissedal, Nome, Bamble, Porsgrunn, Skien og Siljan.

Vestfold:
Larvik, Sandefjord, Færder, Tønsberg, Horten og Holmestrand.

Buskerud:
Kongsberg, Øvre Eiker, Drammen og Lier.

Akershus:
Bærum, Asker, Nesodden, Frogn, Nordre Follo, Nittedal, Lillestrøm, Rælingen, Aurskog-Høland, Lørenskog, Enebakk, Ås og Vestby.

Oslo:
Oslo

Innlandet:
Eidskog.

Østfold:
Indre Østfold, Rakkestad, Våler i Østfold, Skiptvet, Marker, Aremark, Halden, Hvaler, Fredrikstad, Sarpsborg, Råde og Moss.

Vedtak
Informasjonen om blåtungetesting av seminværkandidater ble tatt til orientering.

This file is sealed with a digital signature.
The seal is a guarantee for the authenticity of the document.
Document ID:
34C6FDAC52B1417C8B910AA86D8DF322

Confidential, Owen, Ingrid Robertsen, 26.08.2025 14:04:20

25.3. Bedømmingskomiteen på Staur 2025

Beslutning

Martin Opheim Gløersen

I starten av september bedømmes årets nye seminværer, og da trenger vi en bedømmelseskomite. Komiteen består normalt av medlemmer fra Avlsrådet som er praktiserende kåringsdommere. Årets komité oppnevnes på møtet.

Vedtak

Bedømmingskomiteen av årets seminværer på Staur består av Tom Idar Kvam, Audun Tiller og Terje Bakken. Dømmingen vil antakelig finne sted 8.-9. september. Martin tar kontakt med Tom Idar, Audun og Terje angående endelig datoer.

25.4. Priser på sæd, dunkleie og frakt

Beslutning

Martin Opheim Gløersen

I 2025 har vi budsjettert med samme salg som i 2024: 29 000 sæddoser sendt ut i 1050 sæddunker.

Grunnprisen er regulert opp i henhold til konsumprisindeksen. Det vil si at grunnprisen er økt med ca. 2,7 %.

- Sæd fra «indeksrasene»
  - Grunnpris: 113,- (+ 3 kr fra 2024)
  - Tillegg per poeng over 130: 5,- (ingen økning fra 2024)
- Sæd fra andre raser: 164,- (+ 4 kr fra 2024)
- Leie av sæddunk: 500,- (ingen økning fra 2024)
- Frakt av sæddunk: 900,- (+ 50 kr fra 2024)

Fra møtet

Det bør være forskjell i seminpris til medlemmer og ikke-medlemmer i NSG.

Ettersom vi får statlig tilskudd for å drive avlsarbeid, er det uklart om vi kan differensiere på pris slik at NSG-medlemmer får en fordel.

Det er kanskje en mulighet med forskjell i pris for dunkleie avhengig av om man er medlem eller ikke-medlem av NSG. For eksempel 1000,- kr for dunkleie til ikke-medlemmer og 500,- kr for dunkleie til medlemmer. Forslaget bør fremmes for styret. Vi bør også undersøke om denne prisdifferensiering er grei i forhold til offentlig støtte til avlsarbeidet.

Rent praktisk kan prisdifferensieringen kanskje praktiseres ved å skulle oppgi medlemsnummer i NSG ved bestilling av semin og på den måte automatisk få en rabatert pris.

Det er ikke alle produsenter som får varsel når semindunken leveres eller hentes. Da dette er lite forutsigbart ønskes varsel fra Schenker både ved levering og henting av dunk. Det er i all hovedsak Randi og Ragnhild på Staur, som har kontakten til Schenker og de bes påminne Schenker om å gi beskjed til produsentene.

Vedtak

Priser på sæd og frakt ble tatt til orientering. Forslag om differensiert pris for dunkleie til medlemmer (500,- kr) og ikke-medlemmer (1 000,- kr) fremmes for styret.

Ragnhild og Randi bes minne Schenker om å gi beskjed til produsenten ved levering og avhenting av sæddunk.

This file is sealed with a digital signature.
The seal is a guarantee for the authenticity of the document.
Document ID:
34C6FDAC52B1417C8B910AA86D8DF322

Confidential, Owen, Ingrid Robertsen, 26.08.2025 14:04:20

26. Blåtungesituasjonen

Diskusjon

Martin Opheim Gløersen

Flytting av dyr: Det er viktig at alle produsenter holder seg oppdatert på gjeldende forskrift om blåtunge, både når det gjelder flytting av dyr ut av tiltakssonen, og hvilke ekstra krav næringa har satt for flytting av dyr innad i tiltakssonen.

For flytting av værer innad i tiltakssonen setter ikke Mattilsynet krav, men en samlet næring har satt følgende krav, i tidsperioden 30.04.2025 – 01.12.2025:

Avlsværer	Innendørs oppstalling i 30 dager eller innendørs oppstalling i 15 dager og negativ PCR tidligst på dag 15. Animalia anbefaler PCR

Kravet for flytting gjelder uavhengig av vaksinasjonsstatus på dyrene.

Dette kravet medfører en del ekstraarbeid og utgifter for produsentene som skal selge værlam i høst. Vi foreslår derfor et tillegg i livdyrprisen for kåra værer som selges i tiltakssonen. Størrelsen på tillegget utformes i møtet under sak 28 - Livdyrpriser.

Vaksinering: NSG oppfordrer alle som bor i utsatte områder om å vaksinere værer som er tiltenkt brukt i avl til høsten, for å minske fare for alvorlig sykdom, og problemer med fertilitet på værene. Vaksine vil kunne minske faren for disse problemene vesentlig.

Kåringssjå:

- **I tiltakssonen**
  - NSG har enda ikke fastsatt hvilke tiltak vi gjør rundt kåringssjå i tiltakssonen. Gjennomføring av gårdskåring vil være aktuelt.
- **Utenfor tiltakssonen:**
  - For besetninger uten mistanke eller bekreftelse på blåtunge: kåringssjå gjennomføres som normalt
  - For besetninger med mistanke om, eller bekreftet positiv prøve på blåtunge gjennomføres det gårdskåring.

Fra møtet

Det finns åpne fjøs med bare 3 vegger. Er denne form for oppstalling godkjent for oppstalling inne? Dette må være godkjent.

Det er viktig å være oppmerksom på at tiltakssonene kan endres i løpet av kåringssesongen. Det er derfor viktig å følge med på eventuelle endringer i løpet av sesongen.

Vedtak

Saken tas til orientering.

Sak 26 Blåtungesituasjonen.pdf

This file is sealed with a digital signature.
The seal is a guarantee for the authenticity of the document.
Document ID:
34C6FDAC52B1417C8B910AA86D8DF322

Confidential, Owen, Ingrid Robertsen, 26.08.2025 14:04:20

27. Muligheter for import av islandsk spæl

Orientering

Inger Anne Boman

Bakgrunn

Avlsrådet for sau vedtok i sak 16/2025 at administrasjonen skulle undersøke mulighet for import av sæd fra islandsk spælsau.

Status

NSG har vært i kontakt med KOORIMP og fått oversendt regelverket som gjelder i dag for import av sæd. Vi har også vært i kontakt med eksportansvarlig for sau på Island. Island har i dag ingen seminstasjon som er godkjent for eksport av semin til EU. De klarer heller ikke å oppfylle eksportkravet til EU om dokumentasjon av at Islandsk sau er fri for bakterien Brucella. Vi ser derfor ingen mulighet for import av sæd fra islandsk spælsau slik regler og helsestatus for islandsk sau er nå.

Fra møtet

Norge har i denne sammenhengen samme regler som EU.

Vedtak

Saken tas til orientering.

Sak 27 Muligheter for import av islandsk spæl.pdf

This file is sealed with a digital signature.
The seal is a guarantee for the authenticity of the document.
Document ID:
34C6FDAC52B1417C8B910AA86D8DF322

Confidential, Owen, Ingrid Robertsen, 26.08.2025 14:04:20

28. Livdyrpriser 2025

Diskusjon

Martin Opheim Gløersen

Livdyrprisene 2025 økes i takt med konsumprisindeksen, tilsvarende 2,7 %.

- **Kåra lam**
  - Grunnprisen heves fra 4 200 til 4 400 kr
  - Indekstillegget beholdes på 50 kr per poeng over 115
  - Gentest-tillegget beholdes på 400 kr
  - Restriksjonstillegg (tillegg for blåtungetest) 400 kr
- **Avkomsgranska vær**
  - Grunnprisen heves fra 5 200 til 5 340 kr
  - Indekstillegget beholdes på 200 kr per poeng over 115
  - Gentest-tillegget beholdes på 400 kr
  - Restriksjonstillegg (tillegg for blåtungetest) 400 kr
- **Seminvær**
  - Grunnprisen heves fra 5 200 til 5 340 kr
  - Indekstillegget beholdes på 200 kr per poeng over 115
  - Seminværtillegg: 3 000 kr. Produsenter i tiltakssonen for blåtunge får 2 500 kr i tillegg, grunnet ekstra kostnad til innefôringsperiode og PCR-testing (se sak 26/2025).
  - Ingen gentest-tillegg for seminværer (inkludert i seminværtillegget)
- **Søyelam**
  - Grunnprisen heves fra 3 300 til 3 400 kr
  - Indekstillegget beholdes på 50 kr per poeng over 115
- **Søyer**
  - Grunnprisen heves fra 3 400 til 3 490 kr
  - Indekstillegget beholdes på 25 kr per poeng over 115

Fra møtet

Pristillegg for blåtungetest av kåret lam og avkomsgranska vær for salg ble satt til 400 kr.

Pris til veterinærinstituttet for PCR-test for blåtungevirus er 860 kr eks. mva, dersom det sendes inn 10 eller flere prøver. Ved færre enn 10 prøver kommer et tillegg på 830 kr. Forsendelse kommer i tillegg.
Svartid: 5 virkedager.

Vedtak

Livdyrprisene for 2025 ses i oversikten ovenfor. Grunnprisen økes i takt med konsumprisindeksen, svarende til 2,7 % for alle dyregrupper unntatt kåre lam og søyelam. På grunn av økning i slaktepris økes grunnprisen til 4 400 kr for kåre lam og til 3 400 kr for søyelam. Restriksjonstillegg/blåtungetillegg for kåret lam og avkomsgranska vær settes til 400 kr.

Sak 28 Livdyrprisene.pdf

This file is sealed with a digital signature.
The seal is a guarantee for the authenticity of the document.
Document ID:
34C6FDAC52B1417C8B910AA86D8DF322

Confidential, Owen, Ingrid Robertsen, 26.08.2025 14:04:20

29. Prosjekt Korte, kjøttfulle lam

Orientering

Inger Anne Boman

Bakgrunn

Avlsrådet for sau ble i sak 21/2025 orientert om spesielt kjøttfulle lam som var slakta i Nord-Norge og sendt til Oslo som et ledd i arbeidet Animalia har med å optimalisere likningene som brukes ved lengdemåling. Utseendemessig skilte de seg noe fra slakt vi har sett tidligere som har hatt den uønska mutasjonen Myo-NKS. Det er et ønske om å øke kjøttfylden på slaktelam og sette inn to kjøttværer til semin i 2025. Spørsmålet fra Avlsrådet var derfor om det kunne være aktuelt å hente kjøttvær til semin fra en eller flere av besetningene disse lamma kom fra? På avlsrådsmøtet i mars besluttet Avlsrådet videre å avvente med beslutningen til gentestresultatet forelå. Dette for å sikre at kjøttfylden ikke skyldes mutasjoner som er uønskede i populasjonen.

Status

Gentestresultatet viser dessverre stor utbredelse av den uønska mutasjonen Myo-NKS i prøvematerialet. Det gjenstår arbeid med å lete etter eventuelle andre nye genvarianter som gir god kjøttfylde. Tidsmessig vil det ikke være mulig å få avklart dette før semininntaket i sommer.

Fra møtet

Planen er at det skal tas inn kjøttværer til semin fra andre besetninger. De skal ha høy indeks på slakteklasse, men i tillegg være bra på O-indeks. Det er viktig å få gode bilder av de kjøttfulle værer, både med og uten ull.

Vedtak

Saken tas til orientering.

Sak 29 Prosjekt Korte, kjøttfulle lam.pdf

30. Rapportering CelleSau

Diskusjon

Jette H. Jakobsen

Bakgrunn

Mastitt er den mest tapsbringende sjukdommen i det norske saueholdet, og koster næringa over 100 millioner kroner i året. Hovedmålet med utredningen var å undersøke om celletall i melken om våren og/eller forandringer i juret om høsten er arvelige egenskaper som kan inkluderes i avlsarbeidet for sau.

CelleSau-prosjektet

Registreringene ble utført i felt av 34 av NSG sine registreringsbesetninger på Norsk Kvit Sau, geografisk fordelt over store deler av sørlige Norge.

Forsøksvertene ble bedt om (obligatorisk) å

- Utføre en California Mastitis Test (CMT) av melken som indikator på om søya har en pågående mastitt
- Sjekke for forandringer i juret om våren og om høsten som skyldes mastitt
- Sjekke for sår og skader på jur og spener om våren og om høsten

Produsentene kunne i tillegg velge å delta i uttak av melkeprøver for celletallstelling og uttak av melkeprøver for bakteriologi.

Definisjon av egenskapene i forsøket

This file is sealed with a digital signature.
The seal is a guarantee for the authenticity of the document.
Document ID:
34C6FDAC52B1417C8B910AA86D8DF322

Confidential, Owen, Ingrid Robertsen, 26.08.2025 14:04:20

Sår og skade på jur og spener

0 – Ingen sår eller skade på spene eller kjertel

1 – Sår eller skade på spene

2 – Sår eller skade på kjertel

3 – Sår eller skade på både spene og kjertel

Akutt mastitt

0 – Normal kjertel

1 – Akutt mastitt (hard, varm og øm kjertel)

Kronisk mastitt

0 – Ingen klumper

1 – En eller flere små klumper (mindre enn en bordtennisball)

2 – En eller flere store klumper (større enn en bordtennisball)

Utmelking

0 – Melking mulig

1 – Melking ikke mulig

2 – Streng i spenen

California Mastitis Test (CMT)

0 – En tyntflytende blanding uten klumper/slintrer

1 – Små klumper/slintrer blir synliggjort ved rotering av testplaten

2 – Melken blir tyktflytende ved rotering, men ingen geldannelse. Evt. klumper/slintrer

3 – Moderat geldannelse. Gelen beveger seg veldig sakte i forhold til rotasjonen i testplaten.

4 - Stiv gel som fester seg til testplaten. Gelen beveger seg veldig sakte i forhold til platebevegelsene og legger seg i midten på prøvekoppen.

Totalt har vi fått inn obligatoriske vår-registreringer på 1 856 søyer og obligatoriske høst-registreringer på 1 879 søyer. Av disse hadde 1 627 søyer registreringer både vår og høst. Reduksjonen i antall søyer på høsten kan skyldes tap på sommeren, og i ett tilfelle at produsenten ikke hadde anledning til å gjennomføre forsøket på høsten. En tredje årsak kan være at det kan være tidkrevende å finne igjen forsøkssøyene på ulike høstbeiter et par uker etter sank.

Basisregistreringene på kjertelnivå ble lagret i NSG sin Avlsdatabank. For statistisk analyse ble funn fra forsøket koplet sammen med informasjon fra Sauekontrollen om vår- og høsttilvekst på lam, alder på søye, spenestørrelse, og burd født, vår, og høst.

Utfordring til Avlsrådet

I ny instruks for sentrale råd https://www.nsg.no/om-nsg/tillitsvalgte/sentrale-rad/ står det skrevet at ett av arbeidsområdene til Avlsrådet er å rådgi administrasjonen i praktisk gjennomføring av datainnsamling i felt. Dette ønsker administrasjonen å benytte seg av i forbindelse med analyse av data fra CelleSau-forsøket. Vi vil derfor utfordre Avlsrådet på følgende spørsmål:

This file is sealed with a digital signature.
The seal is a guarantee for the authenticity of the document.
Document ID:
34C6FDAC52B1417C8B910AA86D8DF322

Confidential, Owen, Ingrid Robertsen, 26.08.2025 14:04:20

- Data er innsamlet på kjertelnivå mens hele søya utrangeres på grunn av forandringer i juret. I analysen kan vi f.eks. summere kodene for begge kjertler eller velge den med høyest tall. Det hender også at vi mangler data for en kjertel. Hvordan vil du foreslå å bruke kodene for kronisk mastitt for de to kjertlene på søya slik at det beskriver:
  - Ingen jurforandringer, søye utrangeres ikke
  - Små klumper, søye utrangeres ikke
  - Store klumper, søye utrangeres
- Tilveksten på lammene påvirkes av om søya har eller har hatt mastitt. Vi ønsker å analysere tilveksten for det enkelte lammet og korrigere for funn i forsøket. Vi antar at tvillinglam har den samme spenen hele sommeren og at tilveksten på lammene derfor kan påvirkes ulikt avhengig av om lammet var uheldig å få spenen til kjertel med jurforandringer. Det er flere av søyene i forsøket som har gått med tre lam. Har tre lam også fast spene slik at to lam alltid benytter samme spene? Eller er det høyere grad av bytting av spener i kull med tre lam? Det er også søyer i forsøket som har gått med bare ett lam. Spørsmålet for trillinger gjelder tilsvarende for enklinger. Vil enklinger benytte begge spener eller i al hovedsak bare den ene?

Vedtak

Det er stor forskjell på sauebønder når klump i juret er utrangeringsårsak. En klump tett på spenen er i større grad utrangeringsårsak enn en klump som sitter langt fra spenen.

Det er vanskelig å synse om fordelingen av to spener på tre lam. Avisrådet foreslår i første omgang å analysere tilveksten til lam av søyer i forsøket som har gått med tvillinger.

Sak 30 Status CelleSau.pdf

This file is sealed with a digital signature.
The seal is a guarantee for the authenticity of the document.
Document ID:
34C6FDAC52B1417C8B910AA86D8DF322

Confidential, Owen, Ingrid Robertsen, 26.08.2025 14:04:20

31. Eventuelt

Diskusjon

Jette H. Jakobsen

Følgende saker ble behandlet under eventuelt:

1. Analyse av ullprøver av seminværene på Staur 2024 (Presentasjon av Theodor Skramstad fra Animalia)
2. Dato og sakliste for neste møte i Avlsrådet for sau
3. Forslag til artikler til Sau og Geit
4. Visning av GS-kandidater av farget spæl (innkommet sak fra ring 159)
5. Gentesting i ringbesetninger som ikke er registreringsbesetning (sak fra Avlsrådet)
6. Innspill fra Avlsrådet til innspillsseminar i Landbruksdirektoratet (sak fra admin)

Fra møtet

Ad 1: I Sau og Geit 01/2025 beskrev Theodor Skramstad og Siv Heia Uldal en ny metode for måling av marg og fiberdiameter i ull. Innen seminværene på Staur ble slaktet, ble det tatt ullprøve av værene for å kjøre prøvene igjennom den nye analysemetode. Theodor presenterte metoden og resultatene av analysene.

Ad 2: Dato og sakliste for neste møte i Avlsrådet besluttes ved senere anledning.

Ad 3: Det ble vedtatt å lage en presentasjon av Avlsrådet 2025 til neste nummer av Sau og Geit. Martin sender ut forslag til ønsket informasjon fra rådsmedlemmene og setter sammen innkomne bidrag.

Ad 4: Veldig få farget spæl værer kommer opp på listen med 30 % beste på indeks. Dette er ikke ideelt. Er det mulig å endre utvalget til å inkludere en høyere prosentandel på høyeste O-indeks eller alternativt filtrere på farget spæl? Dette er datateknisk og bør tas med brukerstøtte i Sauekontrollen. Sauekontrollen får ikke utvikler før i oktober, så eventuelle endringer i utvalget blir ikke med i denne sesongen.

Ad 5: Per Johan har fått et spørsmål fra en ringbesetning som ikke er registreringsbesetning. Produsenten lurer på om besetningen hans har en fremtid i ringsystemet hvis han ikke tar gentest av sauelammene. Klarer han å henge med? Det var ingen vedtak på denne saken på møtet.

Ad 6: Innspill til innspillsseminaret om de største utfordringer for småfenæringen som det ønskes forsket på: mastitt, holdbarhet og rovdyr.

Sak 31 Eventuelt.pdf

This file is sealed with a digital signature.
The seal is a guarantee for the authenticity of the document.
Document ID:
34C6FDAC52B1417C8B910AA86D8DF322

Confidential, Owen, Ingrid Robertsen, 26.08.2025 14:04:20